

mik, jordskorpens fysiske data, tektonik, jordmagnetisme og jordelektricitet). Derimod er hverken atmosfærens eller hydrosfærens geofysik medtaget. Bogen er velskrevet og meget nøgtern i sine betragtninger over en hel række af disse processer, hvorom der er diskussion (månens oprindelse, bjergkædedannelsens årsager etc.) og kan derfor anbefales ikke blot studenter, men også andre interesserede.

Kaj Hansen.

Geographische Gesellschaft in Wien: Physisch-geographische Studien. Festschrift zur Vollendung des 60. Lebensjahres von Hans Spreitzer. Særtryk fra »Mitteilungen der Geogr. Gesell. Wien«: Vol. 99, s. 109–244 (1957) og vol. 100, s. 5–143 (1958); trykt i 1958 hos Ferdinand Berger i nypaginering, ialt 279 s., med figurer og fotos, en løs planche bag i bogen. 17 × 24,5 cm.

En kreds af geografer, især fra Østrig, hyldede i 1957–58 professor Hans Spreitzer ved Wiens Universitet ved hjælp af denne samling af artikler. Professoren omtales i indledningen således, at man får et godt indtryk af hans arbejde inden for den fysiske geografi. Ved videre læsning i festskriftet blottes en særhed ved geografi, nemlig tendensen til isolation. Forskere danner separate grupper, der sammensmedes af et bestemt hovedsprog. Anmelderen må bekende, at hans forkundskab til »Wienkredsen« var ringe, men at det var værdifuldt at stifte dens bekendtskab. Pladsen tillader ikke en gennemgang af alle artiklerne (18), som mest behandler geomorfologiske emner fra Alperne og andre bjergegne (Gobi, Persien, Peru m. m.). Formen er traditionel og deskriptionerne overvejende kvalitative. Hvis man tager en stikprøve, f. eks. Hans Kinzl: »Die Dünen in der Küstenlandschaft von Peru«, bekræftes man i sin hypotese om hovedsprogenes isolerende effekt. Kinzl's omtale af det klassiske område er mere en demonstration af et pragtfuldt landskab og dets morfologiske problemer end en udredning. Man kunne ønske, at han havde kendt H. J. Finkel's grundige analyse af barchanerne på Pampa la Joya (trykt i 1959 i Jour. Geol.); idag virker Kinzl's artikel desværre umoderne. Andre artikler, f. eks. H. Bobek: »Gelanken über das logische System der Geographie« har stor aktualitet.

Den, som ønsker at kende geomorfologiens stade, anbefales at kigge i dette festskrift.

Hans Kuhlman.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab 1742–1942. Samlinger til Selskabets Historie III. Udarbejdet af Asger Lomholt. Ejnar Munksgaard. København 1960. 20 × 25 cm. 584 sider.

For kundskaben om dansk lærdomshistorie er arkivar Asger Lomholts store værk om Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs historie af betydelig interesse. I sidste bind findes en redegørelse for en række af de større opgaver, selskabet har løst indtil ca. 1850, og der er i denne sammenhæng grund til at fremhæve, at man netop i denne periode varetog en række grundlæggende geografiske og geofysiske opgaver, således Niels Horrebows, Eggert Olafsens og Biarne Povelsens rejser gennem Island 1749–1751 og 1752–1757, udgivelsen af resultaterne fra F. L. Nordens rejse til Ægypten og Nubien 1737–1738 samt organisationen af meteorologiske observationer forskellige steder i riget og en række undersøgelser

af jordmagnetiske og astronomiske problemer. Det er i mange henseender vigtigt at have denne fyldige oversigt over en række foretagender, som for datiden har spillet en stor rolle, og som også for vor tids forskning rummer kildemateriale af blivende værdi. Enhver, der kommer i kontakt med den danske geografis historie, vil med stort udbytte kunne anvende det her indsamlede materiale.

Niels Nielsen.

Lærebogsserien: *Das Geographische Seminar*. Georg Westermann Verlag, Braunschweig. 14 × 20,5 cm.

Ernst Weigt: *Die Geographie. Eine Einführung in Wesen, Methoden Hilfsmittel und Studium*. 1957. 69 sider. DM 3,80.

Gustav Fochler-Hauke: *Verkehrsgeographie*. 1957. 103 sider. DM 5,20.

Leo Aario & Horst Janus: *Biologische Geographie*. 1958. 135 sider. DM 5,80.

Günter Dietrich: *Ozeanographie. Physische Geographie des Weltmeeres*. 1959. 96 sider. DM 5,80.

Redaktionen forestås af professorerne E. Fels og E. Weigt støttet af en rådgivende komité, i hvilken nordisk geografi er stærkt repræsenteret (Danmark ved Børge Fristrup).

Denne serie af små lærebøger i geografi må følges med største interesse. Den upretentive enkle udførelse betinger lav pris, og den kortfattede stil er en fordel, for så vidt som de hidtil publicerede hefter viser sig at rumme et væld af viden i koncentreret form og ajourført redaktion. Hefterne udsendes af det velkendte tyske geografiske forlag Westermann og er beregnet for geografistuderende, men de kan få betydning i langt videre kredse. Illustrationsmaterialet er yderst nøgternt bestående af de mest nødvendige kort og diagrammer, idet atlasbenyttelse forudsættes samtidig med læsningen. Ud fra den betragtning at en fagligt rigtig tekstfigur ofte sparer megen beskrivende tekst og dermed tid for læseren, ville anmelderen formene, at en mindre stærk tilbageholdenhed på dette punkt ville have været en fordel. Bibliografiske oplysninger og udførlige registre øger denne håndbogssamlings værdi.

Et indledende hefte giver god orientering om geografiske metoder og hjælpemidler. Som altid i tyske lærebøger tages geografiens væsen op til betragtning. Den citerede udtalelse, at »geography is what geographers do« er i al sin flabethed egentlig ganske befriende, – som erstatning for megen anstrengt filosofien.

I biogeografien behandler prof. Aario planteverdenen og dr. Janus dyrelivet ud fra analoge dispositioner. Først tages tilpasningen til milieu-faktorerne, klimatisk-edafiske såvel som biologiske (herunder Raunkiærers livsformer), og dernæst omtales henholdsvis plantebælterne og, for dyreverdenens vedkommende, såvel de økologiske bioregioner (efter Tischler) som de dyregeografiske (efter Rensch og de Beaufort). Vekselvirkningen mellem dyre- og plantelivet og specielt den menneskelige faktors indflydelse vurderes på interessant vis.

Oceanografien bringer systematisk ordnet en fortrinlig oversigt over de mange ny forskningsresultater, som er fremkommet efter de sidste årtiers intense forskning med anerkendelse af helt ny metoder, således